

VAD GÖR VI ÅT TUDELNINGARNA PÅ ARBETSMARKNADEN?

Sverige befinner sig i högkonjunktur med stigande sysselsättning. Samtidigt präglas arbetsmarknaden av allvarliga tudelningar. Arbetskraftsefterfrågan är starkare i hemmamarknadsinriktade sektorer än i exportindustrin. Det är full sysselsättning för inrikes födda men hög arbetslöshet för utrikes födda. Ungdomar, lågutbildade och invandrare är ofta visstidsanställda i stället för tillsvidareanställda som majoriteten av arbetstagarna.

Tudelningarna är temat för Arbetsmarknadsekonomiska rådets årsrapport 2017.

En starkare utveckling av inhemsk efterfrågan än exportefterfrågan är sannolikt inte bara ett konjunkturfenomen. Minskat sparande och krav på mer välfärdstjänster när befolkningen åldras, samt ett fortsatt stort behov av investeringar i bostäder och infrastruktur, talar för en **strukturell ombalansering** av ekonomin: de hemmamarknadsinriktade sektorernas andel av sysselsättningen kan förväntas växa. **Industrins märkessättning utsätts då för stora påfrestningar.**

Industrins förutsättningar kan bestämma löneökningarna i hela ekonomin bara om det finns ett tillräckligt utbud av arbetskraft som kan tillgodose arbetskraftsefterfrågan på andra håll. Om så inte är fallet, kan industrin i högre grad behöva väga in övriga sektorer när märket bestäms. **Annars kan så stora spänningar byggas upp att den nuvarande samordningen med industrin som märkessättare till slut kollapsar.**

Lägre minimilöner skulle bidra till högre sysselsättning för lågkvalificerade i allmänhet och lågkvalificerade invandrare i synnerhet. Men det gäller att undvika lönesänkningar för dem som redan har jobb. **Arbetsmarknadens parter bör definiera nya typer av enkla jobb – som inte finns idag – med avsevärt lägre minimilöner än dagens.** Det tycks finnas en potentiell efterfrågan från många företag att anställa på sådana jobb som kan avlasta övrig verksamhet.

Utrikes föddas anknytning till arbetsmarknaden är ännu svagare än vad arbetslöshets- och sysselsättningssiffrorna visar. Utrikes födda är mycket oftare än inrikes födda anställda på visstid, deltid eller med anställningsstöd. Medan fler än 60 procent av inrikes födda är fast anställda på heltid, är motsvarande siffror för invandrare från Afrika och Asien endast 26 respektive 34 procent.

Ungdomar, utrikes födda och personer med ringa färdigheter är oftare visstidsanställda än andra. Överrepresentationen av marginalgrupper i visstidsanställningar är större i Sverige än i jämförbara länder. Små löneskillnader tycks generellt samvariera med fler visstidsanställningar för marginalgrupper. **En sammanpressad lönestruktur leder sannolikt inte bara till lägre – utan också mer**

osäker – sysselsättning för utsatta grupper. Samtidigt tycks visstidsanställningar vara viktigare som inkörsport till arbetsmarknaden för utomeuropeiskt födda än inrikes födda.

De dåliga arbetsmarknadsutfallen för utomeuropeiskt födda beror i huvudsak på otillräckliga färdigheter. Arbetsmarknaden tycks belöna färdigheter lika mycket oavsett inhemsk eller utländsk bakgrund. Däremot belönar arbetsmarknaden formell utbildning mindre för utrikes än inrikes födda. Tidiga utbildningsinsatser – förskola – är av stor betydelse för att minska skillnaderna i kunskaper mellan barn med utländsk och barn med inhemsk bakgrund.

Forskningen tyder på att anställningsstöd är en effektiv arbetsmarknadspolitisk åtgärd. En företagsenkät visar att arbetsgivare som anställt med stöd ofta gjort det av sociala skäl och att de blivit mer positiva till sådana anställningar i framtiden. Företagen skulle vara mer benägna att använda anställningsstöd med bättre information, med möjligheter till en provperiod före anställningen och om de avlastas arbetsgivaransvar (av Arbetsförmedling eller bemanningsföretag).

Läs hela rapporten: [Arbetsmarknadsekonomisk rapport – Tudelningarna på arbetsmarknaden](#)

Kontakt: Petter Danielsson (sekreterare) 070-690 21 45, Lars Calmfors (ordförande) 076-135 58 14.

Arbetsmarknadsekonomiska rådet är ett expertråd som bildades i april 2015. Rådets uppgift är att bedöma "arbetsmarknadens funktionssätt och de faktorer som påverkar denna". Rådet upprättades och finansieras av Svenskt Näringsliv men arbetar helt oberoende. Ledamöter är professorerna Lars Calmfors (ordförande), Ann-Sofie Kolm, Tuomas Pekkarinen och Per Skedinger (vice ordförande). Detta är rådets tredje rapport.